

Jalkapallo- professori tavoittelee hyviä avauksia

Jalkapallon työelämä-
professori Mihály ”Misi”
Szeróvay kokee olevansa
sillanrakentaja tutkimuk-
sen ja käytännön välillä.
Szeróvay muistuttaa,
että vaikka jalkapallo on
kansainvälinen kieli, niin
sen murteet ovat hyvin
erilaisia.

UNKARILAISSYNTYINEN MIHÁLY ”MISI” SZERÓVAY (38) aloitti Jyväskylän yliopiston ja Suomen Palloliiton yhteisenä työelämäprofessorina syyskuun alussa. Hänen tehtävänä on edistää koko jalkapallon lajiperheen tutkimustoimintaa ja tiedon soveltamista käytäntöön. Szeróvay näkee oman roolinsa mahdollistajana ja sillanrakentajana.

Jalkapallon työelämäprofessori on selvästi rakastunut lajiinsa. Szeróvayn silmät syttyvät oman jalkapalloharrastuksen alkua muistellessa. Palloilu-ura alkoi budapestiläisessä lähiössä 1980-luvulla. Isä vei pojan asvalttikentälle, jolla poika kävi myös omatoimisesti. Yhdeksänvuotiaana ”Misi” aloitti säännöllisen harjoittelun seurassa Ferencvárosissa, minkä lisäksi hän harrasti eri lajeja ja liikkui muutenkin monipuolisesti.

Szeróvay on aloittanut työnsä työelämäprofessorina kartoittamalla toimijakenttää. Hän tekee tiivistä yhteistyötä Palloliiton tutkimus- ja kehityspäällikön Ville-Pekka Inkilän kanssa. Tärkeä rooli on myös yhteistyöllä Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan kanssa.

Jalkapalloprofessorin toimintakenttä ulottuu eri maiden yliopistoista ja tutkimuslaitoksista suomalaisiin seuroihin. Hän mainitsee esimerkkinä Hannu Tihisen kautta saadun yhteyden Belgian jalkapalloliittoon. Belgiassa samantyyppistä työtä kuin Szeróvay tekee liiton palkkaama työntekijä. Tehtävänä on tiedon ja tietouden jakaminen (knowledge sharing).

Opetus ja koulutus sekä niiden kehittäminen ovat Szeróvayn mukaan tärkeä osa jalkapalloprofessorin työtä. Keväälle 2021 hän valmistelee liikuntatieteelliseen tiedekuntaan englanninkielistä opintojaksoa, joka valottaa eri tapoja tutkia jalkapalloa. Jalkapalloon liittyviä opinnäytetöitä on tehty viime aikoina varsin paljon. Szeróvay haluaa koordinoita töitä, jotta niistä olisi hyötyä sekä opiskelijoille että Palloliitolle ja seuroille. Häntä kiinnostavat myös kansainväliset tutkimushankkeet.

Kokemusta kentältä ja sen laidalta

Szeróvayn jalkapallotausta on monipuolinen. Hän on pelannut itse, valmentanut, toiminut luottamustehtävissä ja tutkinut jalkapalloa. Suomalaisen liikuntakulttuurin tuntumusta on kertynyt seuratoiminnassa JJK:ssa ja Palokan Riennossa.

– Oma pelaajatausta auttaa. Pystyn hahmottamaan, miten jalkapallossa toimivat ihmiset kokevat eri tilanteet. Ymmärrän sitä kieltä ja logiikkaa, miten ihmiset toimivat ja ajattelevat jalkapallossa.

Oman lisänsä jalkapallotietouteen tuo jalkapalloprofessorin pelipaikka maalivahtina. Szeróvay luon-

nehtii maalivahdin olevan joukkueen sisällä yksilöurheilija. Häneltä vaaditaan itsenäisyyttä toimiessaan joukkueessa.

– Ehkä se auttaa järjestämään tehtäviä ja asioita suunnitelmallisesti, pohtii Szeróvay.

Suomalainen jalkapallovalmentajakoulutus perustuu Szeróvayn mukaan jo nykyisellään tutkittuun tietoon. Kehittämistyötä tarvitaan kuitenkin koko ajan. Szeróvay mainitsee esimerkkinä Palloliiton ja liikuntatieteellisen tiedekunnan taitokäsite-työryhmän. Hän pitää tärkeänä niin tutkimus- kuin kokemustietoa

– Minusta molemmat ovat tärkeitä. Valmentajakoulutus perustuu tutkittuun tietoon. Kokemustieto auttaa siinä, että valmentaja pystyy reflektoimaan ja kehittymään. Miten opiskelija asioita pystyy hyödyntämään ja soveltamaan omassa ympäristössä, joukkueessa ja seurassa?

Mikä mies?

Szeróvay pelasi maalivahtina Unkarissa kasvattajaseuransa jälkeen puoliammatillisena Erzsébet SMTK:ssa ja BKV Előressa. Vuonna 2007 hän edusti espanjalaista Atletico Vallbonensea. Szeróvay tuli Suomeen syksyllä 2007 opiskelemaan. Hänestä tuli kaudella 2008 yksi Veikkausliigaan nousseen JJK:n runkopelaajista.

Isoihin otsikoihin Szeróvay nousi Suomessa, kun hän kertoi syksyllä 2009 kieltäytyneensä lahjontayrityksestä. Suomessa asunut unkarilaispelaaja tarjosi Szeróvaylle 15 000 euroa, mikäli hän olisi järjestänyt kauden päätösottelussa joukkueelleen tappion Tampere Unitedille.

Vuonna 2018 Szeróvay väitteli liikuntatieteiden tohtoriksi Jyväskylän yliopistossa. Hän vertailee väitöskirjassaan ”Global and local interactions in football: Comparing the development paths of Finland and Hungary” suomalaisen ja unkarilaisen jalkapallon kehityslinjoja. Szeróvay toimi vuosina 2018–2020 southamptonilaisessa Solent-yliopistossa jalkapallotieteiden yliopistonlehtorina.

”Misi” ei enää pelaa itse jalkapalloa, vaikka mieli tekisi veräjän suulle. Vammat estävät kentille menon. Hän on aktiiviliikkuja, jonka harrastusvalikoimaan kuuluvat polkujuoksu, uinti, jooga ja boulderointi. Ja maastohiihtokin sujuu.

Kuva: Petteri Kivimäki / Jyväskylän yliopisto

Suomessa on lähtökohdiltaan hyvin erityyppisiä valmentajia, joiden tarpeet ja tavoitteet on tunnistettava.

Suomessa on menty eteenpäin

Jalkapalloprofessori korostaa kontekstin ymmärtämisen olevan tärkeää niin lajin sisällä kuin kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön kannalta. Suomessa on lähtökohdiltaan hyvin erityyppisiä valmentajia, joiden tarpeet ja tavoitteet on tunnistettava.

Seurojen toiminta on Szeróvayn mukaan ammattimaistunut Suomessa viimeisimmän kymmenen vuoden aikana. Päätoimisten valmentajien määrä on lisääntynyt, sivutoimisiakin on aikaisempaa enemmän, mutta suurin osa toimii vapaaehtois pohjalta. Eri ryhmien taustat ja osaamistaso on otettava huomioon valmentajakoulutuksessa.

Szeróvay on seurannut suomalaista jalkapalloa liki 15 vuotta. Hän näkee, että pelianalyysi on kehittynyt paljon. Taktinen osaaminen ja myös fyysinen puoli ovat menneet eteenpäin. Toiminta on ammattimaistunut: seuroissa on yhä enemmän päätoimisia toiminnanjohtajia, valmennuspäälliköitä ja valmentajia.

Lajin olosuhteet ovat viime aikoina parantuneet paljon. Szeróvay ottaa esimerkiksi Jyväskylän, jonne on rakennettu useita tekonurmikenttiä. Harjulle valmistui lämmitettävä nurmi sekä iltapelit mahdollistava valaistus. Ylipainehalli on parantanut talviharjoittelumahdollisuuksia. Suuntaus on ollut kaikkialla Suomessa sama: maassa on jo liki sata jalkapallohallia.

Kansainvälinen vertailu avartaa ajattelua

Jalkapallo on perinteisesti ollut miehinen laji, mutta etenkin 2000-luvulla naisten ja tyttöjen määrä pelikentillä on lisääntynyt sekä Suomessa että kansainvälisesti.

– Kotimaahani Unkariin verrattuna tyttöjen ja naisten jalkapallon asema on Suomessa paljon parempi. Laji saa Suomessa enemmän näkyvyyttä ja arvostusta, mikä liittyy naisten yhteiskunnalliseen asemaan. Pidän tärkeänä, että naisten ja tyttöjen jalkapallo näkyy erityisenä painopistealueena Palloliiton uudessa strategiassa.

Toisaalta Unkarissa jalkapallo on ykköslaji ja sen näkyvyys on suuri. Jalkapallotutkijan näkökulmasta vahva asema tuntuu hyvältä. Oma lukunsa on Englanti, jonka ilmapiiriä hän aisti Southamptonissa Solent yliopistossa 2,5 vuotta. Jalkapallon asema arjessa on Brittein saarilla vahva. Southampton FC pelaa valioliigassa, mitä ei voinut olla kaupungissa huomaamatta.

– Pelipäivinä näkyy sekä kotijoukkueen että vierasjoukkueen pelipaitoja kaduilla. Jalkapallo näkyy mediasa. Lajin yliopistollinen koulutus ja tutkimus on vahvaa. Yli kymmenessä yliopistossa opiskelijat voivat valita jalkapallo-opinnot. Tutkimusta tehdään laajasti valmennuksen, yhteiskunnan ja biotieteiden näkökulmista.

Szeróvay korostaa, että eri maiden jalkapallokulttuureja voi ja kannattaa vertailla. Konteksti on kuitenkin aina pidettävä mielessä. Jalkapallo on pelinä nopealla silmäyksellä kaikkialla samannäköistä, mutta ympäröivä yhteiskunta vaikuttaa ratkaisevasti jalkapallokulttuurin asemaan ja merkitykseen.

JOUKO KOKKONEN

Kuva: Petteri Kivimäki / Jyväskylän yliopisto

Kommentti: Misillä hyvät lähdöt tehtävään

TYÖELÄMÄPROFESSORI-NIMIKKEESTÄ on kiistelty. Tiukasti ottaen jalkapalloprofessoristakin puhuminen on harhaanjohtavaa. Suomessa on kyseessä yliopistollinen määräaikainen korkean tason opetustehtävä, ei professuuri. Englanniksi työelämäprofessorista on käytetty muuan muassa nimitystä professor of practice.

Aiheesta käydyn keskustelun perusteella voi sanoa, että yhtenä pääoletuksena työelämäprofessorin työssä on taito edistää käytännön osaamisen ja tutkitun tiedon yhdistämistä. Jalkapallossa työelämäprofessorin toiminnalla on hyvä pohja. Palloliitto on uudistanut valmentajakoulutustaan viime vuosina. Myös sen voimavarat riittävät muu-

osten toteuttamiseen. Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta kumppaneineen tarjoaa tarvittavan tietopohjan.

Puolitosissaan voi sanoa Mihály Szeróvayn olevan Suomen johtava akateeminen jalkapalloasiantuntija. Szeróvaylla on pelaajataustansa ja oppineisuutensa ansiosta hyvä pohja toimia. Häntä voi myös pitää urheilutermein ”ulkomaalaisvahvistuksena”: suomalaisen jalkapallon tarkastelu tuorein silmin voi tuoda uutta lajin ja koko suomalaisen urheilun kehittämiseen.

JOUKO KOKKONEN